

Ensemble Gilles Binchois

L'Arbre de Jessé

vrijdag 15 september · 17.00 - 18.15 uur

ONZE LIEVE VROUWEBASILIEK

Ensemble Gilles Binchois

Anne Delafosse en **Anne-Marie Lablaude** sopraan

Dominique Vellard tenor & artistieke leiding

Giacomo Schiavo en **Cyprien Sadek** bariton

- 1. Vox in Rama** | Communie-antifoon voor het Feest van de Onnozele Kinderen
(*Graduel de Gaillac, Paris BnF Lat. 776, XIe eeuw / Einsiedeln, Stiftsbibliothek, 121, X^e eeuw*) / *Troisième de Moissac, Paris BnF Nal. 1871, XIe eeuw*)
• transcriptie: M.N. Colette
- 2. Luget Rachel** | tweestemmige conductus
Notre-Dame de Paris (ms. de Florence XIIIe eeuw)
- 3. Balam inquit** | driestemmig motet
(*Montpellier, Bibl. Inter-Universitaire H.196, XIII-XIVe eeuw*)
- 4. Alleluia In exitu Israel** | Alleluia voor de 27ste zondag na Pinksteren (Psalm 113)
(*Graduel de Gaillac, XIe eeuw, Paris B.N. 776 / Sankt Gallen, Stiftsbibliothek, 359, X^e eeuw*)
- 5. Cantemus Domino** | Tractus voor het vigilie van Pasen (gezing van Mozes)
(*Graduel de Gaillac, Paris BnF Lat. 776, XIe eeuw / Sankt Gallen, Stiftsbibliothek, 359, X^e eeuw*)
- 6. Vir erat** | Offertorium voor de 27ste zondag na Pinksteren (Job)
(*Graduel de St. Yriex, Paris, BnF, Lat 903, XIe eeuw / Laon Bibl. municipale 239, IX-X^e eeuw*)

- 7. Salve mater** | tweestemmig motet
Notre-Dame School (Florence, Bibl. Mediceo Laurenziana, Pluteo 29,1, XIIIe eeuw)
- 8. Lezing van de stamboom, uit het evangelie volgens Lucas** | Officie van 's Heren Besnijdenis
(*Le Puy-en-Velay, Grand Séminaire, XVIe eeuw*)
- 9. Submersus iacet pharao** | Trope bij het Benedicamus Domino - tweestemmig (*Civiale, Museo Arch. Naz. LXVI, XIII-XIVe eeuw*)
- 10. Lezing van de profeet Jonas & gezang**
(*Missel de Bénévent., Bénévent Bibl. cap. 33, XIe eeuw*) • transcriptie M.N. Colette
- 11. Qui pro nobis** | Rondellus, Notre-Dame School (Florence, Bibl. Mediceo Laurenziana, Pluteo 29,1, XIIIe eeuw) • arrangement: D. Vellard
- 12. Peccavimus** | Processie-antifoon om de regen te doen stoppen (*Graduel de Bénévent, Bénévent, Bibl. cap. 34, XIIe eeuw*) • transcriptie: M.N. Colette
- 13. Benedictus es** | Gezing van de drie jongelingen in de vuuroven (Daniel III) (*Graduel de Gaillac, Paris BnF Lat.. 776, XIe eeuw / Laon Bibl. municipale, 239, IX-X^e eeuw*)
- 14. Rex Salomon fecit templum** | tweestemmige sequens, *Ecole de St. Martial de Limoges (Paris, BnF Lat. 3549/3719, XIIe eeuw)* • transcriptie: W. Arlt
- 15. Stirps Jesse** | Trope bij Benedicamus Domino - 2-stemmig | *Ecole de St. Martial de Limoges (Paris, BnF Lat. 1139, XIIe eeuw)* • transcriptie: W. Arlt

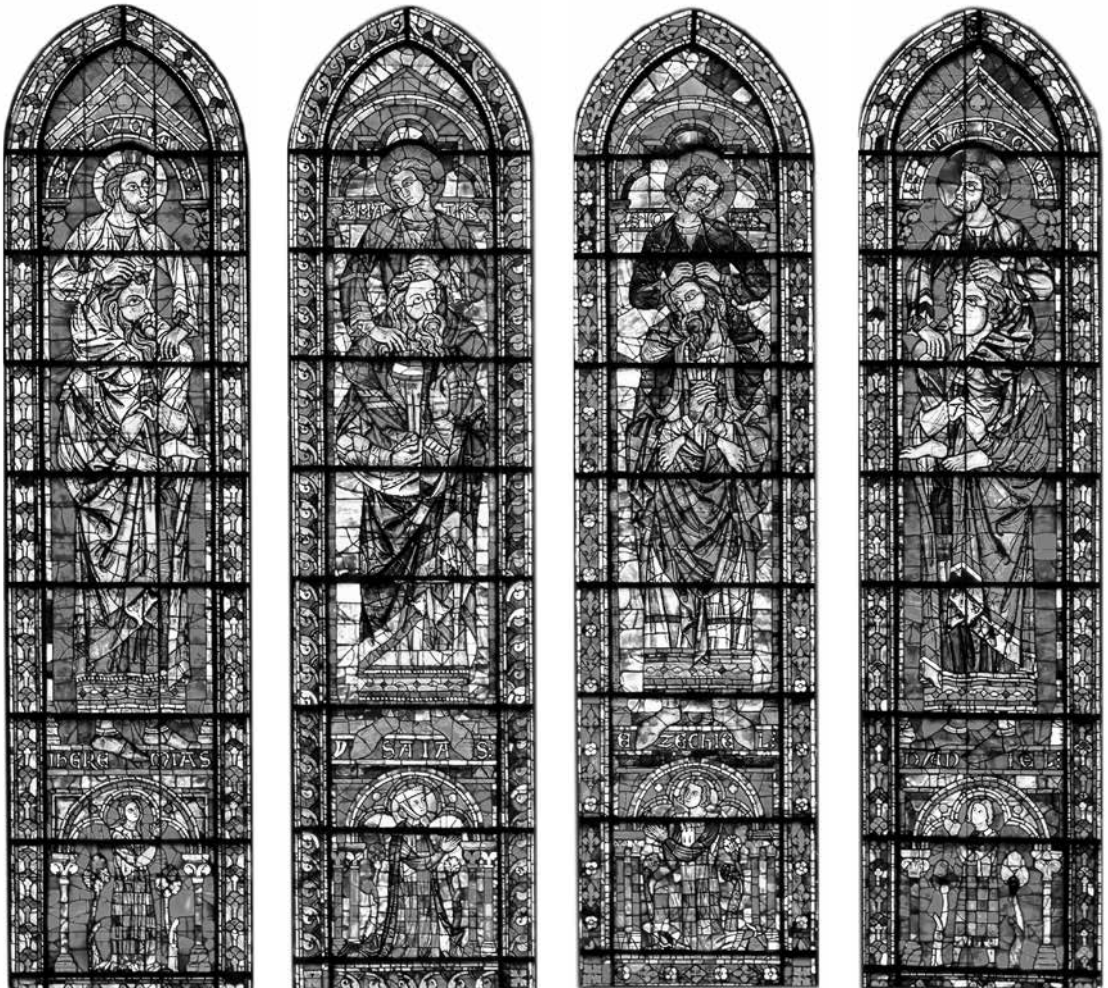
vrijdag ♦ 17.00

L'Arbre de Jessé

Het Oude Testament als voorbode

Christelijke denkers zien in profetieën uit het Oude Testament een voorbode van het Nieuwe Testament, waarin die profetieën in vervulling gaan. Een prachtige verbeelding hiervan vinden we terug in de spitsboogramen van het zuidelijk transept van de kathedraal van Chartres, met de grote profeten die de evangelisten op hun schouders dragen. Vanaf het begin zijn toonzettingen van bijbelse teksten voor de liturgie – of voor de commentaren daarop – door dit idee beïnvloed. Een aantal liturgische teksten, die verhalen van de overgang van de oude naar de nieuwe Adam (Jezus), beschrijft het kernidee van deze boodschap:

Jezus is een mens en zijn menselijkheid wordt aangetoond door de rijke geschiedenis van zijn voorouders. In het Oude Testament wordt hij aangekondigd door de profeten en door personen die, in hun eigen bestaan, een voorbode zijn van belangrijke gebeurtenissen in het leven van Jezus. Hij is de redder en verlosser en bovenal degene op wie men wachtte sinds de mens zijn zwakte en zondigheid moest erkennen. Omdat hij de dood overwon, besluiten vele gebeden met een lofreden en met de bevestiging van de 'triumferende kerk' (een begrip dat staat voor alle zielen die het hemelse paradijs hebben bereikt). Dit programma is vanuit deze gedachte samengesteld.

De Boom van Jesse, stamboom van Jezus

Een van de sterkste symbolen waarmee het Hebreeuwse volk en vervolgens het christelijke volk verbonden was met zijn wortels, is de boom van Jesse (de vader van David). De profetieën uit het boek Jesaja hebben door de eeuwen heen geklonken en kondigden de komst van Christus aan: 'een twijg zal ontspruiten aan de boom van Jesse, een nieuwe telg ontbloeit aan zijn wortels'. De geboorte van Jezus, zijn dood en verrijzenis zijn voorspeld in de bijbelboeken uit het Oude Testament waar Abraham, Rachel, Job, Jonas, Salomon, Balaam en Mozes naar voren treden. In verschillende vormen van middeleeuwse kunst zijn afbeeldingen van de boom van Jesse te vinden, verhalen zijn verbeeld in glas-in-loodramen, bijbelse teksten zijn op muziek gezet. De boodschap van de teksten, die waren geschreven om hardop voorgedragen te worden, werd

versterkt door gezang dat hen nieuw leven inblies. En zo hebben zich gedurende de Middeleeuwen nieuwe muzikale vormen ontwikkeld (motet, trope, conductus) die alle ruimte gaven aan kanttekeningen en commentaren op teksten uit verschillende bijbelboeken die klonken tijdens de liturgie. De komst van Christus, die via zijn moeder van het geslacht van David afstamt, krijgt op die manier vele symbolische wortels.

Dit concert biedt een keuze van sequenzen, organa, conducti en polyfone motetten die zich hebben gevoegd bij het gregoriaans, het rituele repertoire van de katholieke kerk. Elk gezang weerspiegelt op zijn manier, elk als een fragment van een glas-in-loodraam, het verhaal van deze genealogie. ♦

Ensemble Gilles Binchois / Dominique Vellard

1. Vox in Rama | *Communie-antifoon voor het Feest van de Onnozele Kinderen*

Psallite sanctorum preconia vocibus almis
et jubilemus eia, eia.
Vox in Rama audita est ploratus et ululatus,
Rachel plorans filios suos,
noluit consolari quia non sunt.
Iratus Herodes iussit occidere omnes pueros
qui erant in Bethleem lude
et in omnibus finibus eius.
Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto
sicut erat in principio et nunc et semper
et in saecula saeculorum. Amen.

Breng met heilige gezangen eer aan de heiligen,
en laat ons verheugen, eia, eia.
Een klacht werd in Rama gehoord, geweest en luid
gejammer, Rachel wenend om haar kinderen,
wil niet getroost worden, omdat zij niet meer zijn.
Herodes heeft woedend verordonneerd om alle
jongetjes van Bethleem en Judea
en in het hele land om te brengen.
Eer aan de Vader, de Zoon, en de Heilige Geest,
zoals het was in het begin, en nu en altijd,
tot in de eeuwen der eeuwen. Amen.

2. Luget Rachel | *Conductus (a 2)*

Luget Rachel iterum
cuius dampnat uterum
filiorum orbitas.
Lapso tabernaculo
quondam plena populo,
sola sedet civitas.
Languent Syon filie cotidie
affligentes animam
cum non sit qui faciat
nec veniat
ad paschalem victimam.

En weer weent Rachel,
wier verlangen naar zoons
haar vruchtbaarheid deed verdampen.
De tempel is gevallen,
de stad die voorheen vol mensen was
staat er nu verlaten bij.
De dochters van Sion lijden elke dag
en hun hart is ontmoedigd
omdat er niemand is
die het slachtoffer van Pasen
kan komen redden.

3. Balam inquit | *Motet (a 3)*

Balam inquit vaticinans:
Iam de Iacob nova micans,
orbi lumen inchoans,
rutilans
exibit stella.

Balaam zegt in een profetie:
'Nu zal een nieuwe ster uit Jacob oprijzen,
als een nieuw licht voor de wereld,
stralend,
toont de ster zich.'

4. Alleluia In exitu Israel | *Alleluia voor de 27ste zondag na Pinksteren*

Alleluia
In exitu Israel de Aegypto,
domus Iacob de populo barbaro;
Facta est Iudea sanctificatio eius,
Israel potestas eius,
Israel regnabit in ea.

Alleluia
Toen Israël weg uit Egypte trok,
Jakobs huis wég van het vreemdgetaald volk,
is Juda geworden zijn heiligdom,
Israël zijn domein,
en hij zal over haar heersen. (*Psalms 113/114*)

5. Cantemus Domino | *Tractus voor het vigilie van Pasen (gezang van Mozes)*

Cantemus Domino:
glorioso enim honorificatus est:
equum et ascensorem proiecit in mare:
adiutor et protector factus est mihi in salutem.
Hic Deus meus, et honorabo eum:
Deus patris mei, et exaltabo eum.
Dominus conterens bella:
Dominus nomen est illi.

Laten we zingen voor de Heer
want Hij is roemvol en verheerlijkt:
paard en ruiter dreef Hij in zee.
Hij is mij als helper en beschermer tot heil geworden.
Hij is mijn God, en ik zal Hem loven:
De God van mijn vader, en ik zal Hem prijzen.
De Heer maakt een eind aan de strijd;
zijn naam is de Heer.

6. Vir erat | *Offertorium voor de 27ste zondag na Pinksteren (Job)*

Vir erat in terra, nomine Iob,
simplex et rectus ac timens Deum:
quem Satan petiit ut tentaret:
et data est ei potestas a Domino in facultate
et in carne eius: perdiditque omnem substantiam illius,
et filios: carnem quoque eius gravi ulcere vulneravit.
- Utinam appenderentur peccata mea,
quibus iram merui et calamitas
quam patior gravius apparet.
- Quae est enim fortitudo mea ut sustineam?
Aut finis meus ut patienter agam?
- Numquid fortitudo lapidum est fortitudo mea?
Aut caro mea aenea est?
- Quoniam non revertetur oculus meus
ut videat bona!

Eens leefde er op aarde een onberispelijke en
rechtschapen man, die Job heette. Hij vreesde God.
Satan vroeg hem te beproeven
en God gaf Satan macht over Jobs goed en lichaam.
En Satan beroofde hem van have en kroost en
overdekte zijn lichaam met kwaadaardige zweren.
- Mochten mijn zonden gewogen worden, waardoor
ik deze woede heb verdiend, en de rampspoed
die mij is opgelegd zou nog zwaarder lijken.
- Waar vind ik kracht om staande te blijven,
uitzicht om dit alles te verduren?
- Ik ben niet van steen, van vlees ben ik,
niet van ijzer.
- Want mijn oog zal er niet toe komen
om het goede te zien.

7. Salve mater | Motet (a 2)

Salve mater fons ortorum,
vellus Gedeonis
porta celi, spes reorum,
thronus Salomonis
virga florens florem florum
quam vis aquilonis
numquam ledit unguentorum
cella plena bonis.
Nescia predonis
Virga scala peccatorum
per quam Babilonis
Iugum cessit et laborum
lexque pharaonis.
Septem reple donis
pro nos tuis sonis.
Lilium convallium florens rosa
fragrans sicut lilium speciosa
Virgo promens filium generosa
Deo prodit genitum lux mundo iocosa.
Tu post puerperium speciosa
nescisti discidium graciosa.
Pro te Christo sit laus explosa
Tibi cum mentis dulci prosa.

Weest gegroet, Moeder, bron van de levenden,
nacht van Gideon,
poort naar de hemel, hoop van de zondaars,
troon van Salomon,
twijg die de bloem der bloemen draagt,
waaraan de kracht van de noorderwind
nooit schade toebrengt, huis van balsem,
vol van het goede.
Maagd onwetend van de plundersaars,
ladder voor zondaars,
door wie het juk van Babel
en de wet van de farao
wordt opgeheven.
Vervul ons weer met uw zeventvoudige gift
door uw zoete voorspraak.
Lelie van de valei, bloeiende roos,
geurend als de lelie,
edelmoedige maagd, die haar zoon offerde
aan God en, stralend licht, een kind aan de wereld.
Na de bevalling, schitterende gracieuze vrouw,
hebt gij niet de scheiding [der zonden] gekend.
Dat voor u de lofzang voor Christus mag weerklinken
en voor u, deze zoete gedachten voor de geest.

8. Lezing van de stamboom, uit het evangelie volgens Lucas | Officie van 's Heren Besnijdenis

Sequencia Sancti Evangelii secundum Lucam

Factum est autem cum baptizaretur omnis populus
et Ihesus baptisato et orante apertum est celum.
Et descendit spiritus sanctus corporali specie sicut
columba in ipso. Et vox de celo facta est:
'Tu es filius meus dilectus in te conplacuit michi.'

Et ipse Ihesus erat incipiens quasi
annorum triginta, ut putabatur, filius
Ioseph, qui fuit Eli, qui fuit Melchi, qui
fuit Matha, qui fuit Levi, qui fuit Ianne,
qui fuit Ioseph, qui fuit Mathatie, qui fuit
Amos, qui fuit Naum, qui fuit Hesli, qui
fuit Nage, qui fuit Mathat, qui fuit
Mathathie, qui fuit Semey, qui fuit
Ioseph, qui fuit Iuda, qui fuit Iohanna,
qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit

Terwijl al het volk zich liet dopen, en Jezus na zijn
doop in gebed was, geschiedde het dat de hemel
openging en de heilige Geest in lichamelijke
gedaante, als een duif, over Hem neerdaalde, en een
stem uit de hemel sprak: 'Gij zijt mijn Zoon, de
welbeminde, in U heb ik mijn behagen gesteld.'
Deze Jezus nu was bij zijn optreden ongeveer dertig
jaar. Hij was, in de opvatting der mensen, de zoon
van Jozef, de zoon van Eli, de zoon van Melchi, de
zoon van Mattat, de zoon van Levi, de zoon van
Jannai, de zoon van Jozef, de zoon van Mattatias, de
zoon van Amos, de zoon van Naüm, de zoon van
Hesli, de zoon van Naggai, de zoon van Maät, de
zoon van Mattatias, de zoon van Semeïn, de zoon
van Josek, de zoon van Joda, de zoon van Joanan, de
zoon van Resa, de zoon van Zerubbabèl, de zoon

Salathiel, qui fuit Neri, qui fuit Melchi,
qui fuit Cosam, qui fuit Helmodan, qui
fuit Her, qui fuit Helieder, qui fuit Iorim,
qui fuit Mathat, qui fuit Levi, qui fuit
Simeon, qui fuit Iuda, qui fuit Ioseph, qui
fuit Iona, qui fuit Heliachim, qui fuit
Melea, qui fuit Menna, qui fuit Mathata,
qui fuit Natham, qui fuit David, qui fuit
lesse, qui fuit Obeth, qui fuit Booz, qui
fuit Salmon, qui fuit Naason, qui fuit
Esrom, qui fuit Aminadab, qui fuit Aram,
qui fuit Cusam, qui fuit Phares, qui fuit
Iude, qui fuit Iacob, qui fuit Ysaac, qui
fuit Abraham, qui fuit Thare, qui fuit
Nachor, qui fuit Sarug, qui fuit Rachan,
qui fuit Faleg, qui fuit Eber, qui fuit Sale,
qui fuit Chaynam, qui fuit Arphaxat, qui
fuit Sem, qui fuit Nohe, qui fuit Lamech,
qui fuit Enoch, qui fuit Mathusalem, qui
fuit Iared, qui fuit Caynam, qui fuit
Malalehel, qui fuit Enos, qui fuit Sarruch,
qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.

Ihesus autem, plenus spiritu sancto,
regressus est a Iordane.

van Seáltiël, de zoon van Neri, de zoon van Melchi,
de zoon van Kosam, de zoon van Elmadan, de zoon
van Er, de zoon van Eliëzer, de zoon van Jorim, de
zoon van Mattat, de zoon van Levi, de zoon van
Simeon, de zoon van Juda, de zoon van Jozef, de
zoon van Jonan, de zoon van Eljakim, de zoon van
Melea, de zoon van Menna, de zoon van Mattatta,
de zoon van Natan, de zoon van David, de zoon van
Isaï, de zoon van Obed, de zoon van Boaz, de zoon
van Salmon, de zoon van Nachson, de zoon van
Esrom, de zoon van Amminádab, de zoon van Aram,
de zoon van Chesron, de zoon van Peres, de zoon
van Juda, de zoon van Jakob, de zoon van Isaak, de
zoon van Abraham, de zoon van Terach, de zoon van
Nachor, de zoon van Serug, de zoon van Reü, de zoon
van Peleg, de zoon van Eber, de zoon van Selach, de
zoon van Kenan, de zoon van Arpáksad, de zoon van
Sem, de zoon van Noach, de zoon van Lamech, de zoon
van Enoch, de zoon van Metuselach, de zoon van
Jered, de zoon van Kenan, de zoon van Mahalalel,
de zoon van Enos, de zoon van Sarruch, de zoon van
Set, de zoon van Adam, de zoon van God.

Vervuld van de heilige Geest
ging Jezus weer weg van de Jordaan.

9. Submersus iacet pharao | *Trope bij het Benedicamus Domino (a 2)*

Submersus iacet pharao,
letentur filie Sion
cantent sorores Aaron cum modulo
quia surrexit Dominus de tumulo.
Submersis persequentibus.
Letis cantemus vocibus
et nuntiemus fratribus cum modulo
quia surrexit Dominus de tumulo.
In Galileam ibimus,
ibi Jesum videbimus
ibi leti cantabimus cum modulo
quia surrexit Dominus de tumulo.
Festum quod hic est annum
erit nobis continuum
alleluia perpetuum cum modulo
quia surrexit Dominus de tumulo.

De farao is verslagen, ten ondergegaan,
mogen de dochters van Sion zich verheugen,
mogen de zusters van Aaron zingen in harmonie,
want de Heer is opgestaan uit zijn graf.
De vervolgers zijn bezwaken.
Laten we zingen met vrolijke stem
en het nieuws brengen aan onze broeders, in harmonie,
want de Heer is opgestaan uit zijn graf.
We zullen naar Galilea gaan,
en daar zullen we Jezus zien,
en vol geluk zullen we zingen in harmonie,
want de Heer is opgestaan uit zijn graf.
Dit jaarlijks feest
zal voor ons eeuwig zijn,
laten we eeuwig alleluia zingen, in harmonie,
want de Heer is opgestaan uit zijn graf.

10. Lezing van de profeet Jonas & gezang

Lectio Jonae prophetae cum cantico

In diebus illis factum est verbum Domini ad filium Amathi, dicens: 'Surge et vade in Ninivem civitatem grandem et predica in ea, quia ascendit malitia ejus coram me.'

Et surrexit Jonas ut fugeret in Tharsis a facie Domini, et descendit in Joppem et invenit navem euntem in Tharsis, et dedit naulum ejus, et descendit in eam ut iret cum eis in Tharsis a facie Domini.

Dominus autem misit ventum magnum in mare, et facta est tempestas magna in mari, et navis periclitabatur conteri. Et timuerunt nautae, et clamaverunt viri ad deum suum, et miserunt vasa quae erant in navi in mare, ut alleviatur ab eis.

Et Jonas descendit ad interiora navis et dormiebat sopore gravi.

Et accessit ad eum gubernator et dixit ei: Quid tu sopore deprimeris? Surge, invoca Deum tuum, si forte recogiret Deus de nobis, et non pereamus.

Et dixit vir ad collegam suum: Venite et mittamus sortes, et sciamus quare hoc malum sit nobis.

Et miserunt sortes, et cecidit sors super Jonam.

Et preparavit Dominus piscem grandem ut deglutiret Jonam; et erat Jonas in ventre piscis tribus diebus et tribus noctibus. Et oravit Jonas ad Dominum Deum suum de utero piscis et dixit: 'Clamavi de tribulatione mea ad Dominum et exaudivit me: de ventre inferi clamavi et exaudivisti vocem meam. Et projecisti me in profundum in corde maris, et flumen circumdedit me.

Omnes gurgites tui et fluctus tui super me transierunt. Et ego dixi: abjectus sum a conspectu oculorum tuorum, verumtamen rursus videbo templum sanctum tuum. Circumdederunt me aquae usque ad animam, abyssus vallavit me, pelagus operuit caput meum.

Ad extrema montium descendi, terrae vectes concluderunt me in aeternum, et sublevabis de corruptione vitam meam, Domine, Deus meus. Cum angustiaretur in me anima mea, Domini recordatus sum, ut veniat ad te oratio mea ad

Het woord van Jahwe werd gericht tot Jona, de zoon van Amittai: 'Sta op, ga naar Nineve, de grote stad Nineve, en zeg haar aan, dat hun verdorvenheid is doorgedrongen tot Mij in den hoge.' En Jona stond op, maar om te vluchten naar Tarsis, weg van Jahwe. Hij begaf zich naar Jafo en hij vond daar een schip dat op het punt stond naar Tarsis te varen; hij betaalde voor de overtocht en ging aan boord om mee te varen naar Tarsis, weg van Jahwe. Maar Jahwe smeed hevige wind op de zee en er brak op de zee zo een hevige storm los, dat het schip dreigde te breken. De zeelieden werden bevreesd en ieder van hen riep tot zijn eigen god. Om het schip lichter te maken smeten ze de lading in zee. Jona echter was afgedaald tot in het diepst van het ruim, had zich daar neergelegd en was in een diepe slaap gevallen. De kapitein kwam naar hem toe en zei tot hem: 'Hoe kunt u zo diep slapen? Sta op en bid tot uw god; dan denkt die god misschien aan ons en gaan wij niet te gronde!' De mannen zeiden tot elkaar: 'Kom, laten we het lot werpen om te zien, aan wie het ligt, dat deze ramp ons treft.' Zij wierpen het lot en het lot viel op Jona.

Nu zond Jahwe een grote vis om Jona te verzwelgen. En Jona was in de buik van de vis, drie dagen en drie nachten. En in de buik van de vis bad Jona tot Jahwe, zijn God. Hij zei: 'In mijn nood roep ik Jahwe aan, roep ik tot Hem om antwoord. Uit de schoot van de onderwereld schreeuw ik: Luister naar mijn stem! Gij hebt mij in de afgrond geworpen, in het hart van de zee; stromen water omgeven mij; al uw brekers, al uw golven slaan over mij heen. Ik zei al: Verworpen ben ik, uit uw ogen verbannen. Hoe zal ik ooit nog uw heilige tempel aanschouwen? Het water staat tot mijn lippen, de oceaan omgeeft mij, mijn hoofd is met wier omwonden. Tot aan het grondvlak van de bergen ben ik in de onderwereld afgedaald; haar grendels zijn achter mij dichtgegaan, voor eeuwig. Trek mij levend omhoog uit de grafkuil, Jahwe, mijn God! Nu mijn levensadem mij begeeft, gaan mijn gedachten naar Jahwe. Laat mijn gebed tot U komen,

templum sanctum tuum. Qui custodiunt vanitates frustra misericordiam suam derelinquunt. Ego autem in voce laudis immolabo tibi, quaecumque vovi reddam pro salute mea Domino.'
Et dixit Dominus pisci,
et evomuit Jonam in aridam.

in uw heilige tempel. Degenen die voze waanbeelden dienen, zij geven hun toeverlaat prijs. Maar ik, ik wil, onder lofgezing U offers brengen, ik wil mijn gelofte gestand doen. Bij Jahwe is redding.
Toen sprak Jahwe tot de vis
en de vis spuwde Jona op het droge.
Jonas 1, 1-8 en Jonas 2 - Willibrordvertaling

11. Qui pro nobis | *Rondellus, Notre-Dame School*

Qui pro nobis mori non respuit
Ionam cetus de ventre vomuit
resurrexit die, qua statuit
Alleluia!

*Resurgentis caro reffloruit,
cum gloria.*

Cum rugitus Patris infremuit
monumenti Christum non tenuit
angustia
oblatus est, quia sic voluit.
Solvit ea que nunquam rapuit
hec hostia.
Nihil maius pro nobis potuit
qui innocens crucis sustinuit
opprobria.
Detineri morte non potuit
qui nos mortis a penis eruit.
Morte pia,
Christum videns infernus tremuit
sanson Gazam in multa diruit
potentia.

Hij die niet terugdeinsde voor de dood
De walvis heeft Jonas uitgespuugd
is opgestegen op de dag die hij heeft bepaald,
Alleluia!

*Het vlees van de herrezene is weer tot leven
gekomen met glorie*

Toen de stem van de Vader weerklonk
heeft het nauwe graf Christus
niet vastgehouden,
het heeft zich geopend, volgens zijn wil.
Het offer heeft teniet gedaan wat zich nooit
meester van hem maakte.
Hij kon niet méér voor ons doen,
de onschuldige die de schande van het kruis
verdroeg.
De dood heeft hem niet kunnen vasthouden,
hij die ons bevrijdde van de dood.
Door zijn heilige dood,
beefde de hel, bij het zien van Christus.
Zoals Samsom Gaza verwoestte
met grote kracht.

12. Peccavimus | *Processie-antifoon om de regen te doen stoppen*

Peccavimus Domine,
peccavimus tibi.
Parce peccatis nostris
et salva nos;
Qui gubernasti Noe super undas diluvii,
exaudi nos;
Et Jonam de abisso verbo revocasti,
libera nos,
Qui Petro mergenti
munum porrexisti,
auxiliare nobis, Christe filius Dei.

Wij hebben gezondigd Heer,
wij hebben gezondigd tegenover U.
Wees welwillend tegenover onze zonden
en red ons,
Gij die Noach hebt geleid over de golven van de
overstroming, verhoor ons,
en die, door uw stem, Jonas terugriep van de
diepten van de zee, bevrijd ons,
Gij die uw hand uitstrekte naar Petrus,
die bedreigd werd door het water,
kom ons te hulp, Christus, zoon van God.

13. Benedictus es | *Gezang van de drie jongelingen in de vuuroven*

Benedictus es in firmamento caeli
et laudabilis et gloriosus in saecula.
Benedicite omnia opera Domini Domino,
benedicite caeli Domino,
benedicite angeli Domini Domino
hymnum dicite et superexaltate eum in saecula.

Geloofd zijt Gij in het firmament van de hemel,
geprezen en geroemd in eeuwigheid.
Looft de Heer, al zijn werken,
hemelen, loof de Heer,
engelen des Heren, loof de Heer,
prijs en roem Hem zeer in eeuwigheid.

Benedicite aquae quae super cœlo sunt Domino,
benedicite omnes virtutes Domini Domino, benedi-
cite sol et luna Domino
et laudabilis et gloriosus in saecula.

Al het water boven de hemel, loof de Heer,
al de machten van de Heer, loof de Heer,
zon en maan, loof de Heer,
die alle eer en glorie waardig zijt, in eeuwigheid.

Benedicite Ananias, Azarias, Misaël Domino
hymnum dicite et superexaltate eum in saecula.

Chananja, Azarja, Misaël, loof de Heer,
prijs en roem hem zeer in eeuwigheid.

Benedictus es in firmamento caeli et laudabilis et
gloriosus in saecula.

Geloofd zijt Gij in het hemelse firmament,
Gij die alle eer en glorie waardig zijt, in eeuwigheid.
Daniël 3, 56... en Daniël 3, 88... - Willibrordvertaling

14. Rex Salomon fecit templum | *Sequens (a 2)*

Rex Salomon fecit templum
quorum instar et exemplum
Christus et ecclesia.
Huius hic est imperator
fundamentum et fundator
mediante gratia.

Koning Salomon bouwde een tempel,
naar het beeld en het voorbeeld
van Christus en de Kerk.
Hij is zijn heerser,
de eerste steen en grondlegger
door zijn genade.

Quadri templi fundamenta
marmora sunt instrumenta
parietum paria.
Candens flos est castitatis
lapis quadrus in prelati
virtus et constantia.

De vier hoekstenen van deze tempel,
zijn gemaakt van marmer,
net als de muren.
De witte bloem is onbevlekt,
hoeksteen van de cleris,
deugd en standvastigheid.

Longitudo, latitudo,
templique sublimitas,
intellecta fide recta
sunt fides, spes, caritas.

De lengte, de breedte
en de hoogte van de tempel
zijn, bij het juiste begrip,
geloof, hoop en liefde.

Sed tres partes sunt in templo
Trinitatis sub exemplo
ima, summa, media:
prima signat vivos cunctos
et secunda iam defunctos
redivos tertia.

Sexagenos quoque per se
et per tantum universe
habent alti cubitos;
horum trium tres conventus
Trinitati dant concentus
Unitati debitos.

Templi cultus extat multus
cinna momus odor domus
mirra stactis cassia
que bonorum decus morum
atque bonos precum sonos
sunt significantia.

In hac casa cuncta vasa
sunt ex auro de thesauro
preelecto penitus;
nam magistros et ministros
deceat doctos et excoctos
igne sancti spiritus.

Hec ex bonis Salomonis
que rex David preparavit
fiunt edificia;
nam in lignis rex insignis
vivit Tiri cuius viri
tractant artificia.

Nam ex genti ludeisque
sicut templum ab utrisque
conditur ecclesia;
Christe qui hanc et hos unis,
lapis hic et his communis,
Tibi laus et gloria.

Drie delen zijn er in de tempel
naar het voorbeeld van de Drievuldigheid,
het laagste, hoogste en tussenliggende:
het eerste geeft de levenden aan,
het tweede de doden,
het derde, zij die weer tot leven zullen komen.

Elk deel meet zestig el,
en overal zijn de ruimtes drie el in hoogte,
samengesteld vanuit het getal drie,
openbaren deze delen
de harmonie van de Drievuldigheid
toegewijd aan de Eenheid.

De aanbidding van de tempel is overdadig,
de ruimte is verzadigd van de geur
van mirre, olie en kaneel,
die morele schoonheid tot uitdrukking brengen,
en de zoete geluiden
van gebeden.

In deze woonplaats is alle huisraad
van God met zorg gekozen,
in het hart van de schatkamer,
want de heersers en geestelijken
moeten wijs en gezuiverd zijn
door het vuur van de Heilige Geest.

Deze gebouwen zijn opgericht
vanuit de rijkdom van Salomon,
die Koning David al had voorbereid;
want deze bijzondere koning leefde in dat woud
waar de mannen van Tyr
deze werken verrichtten.

Zoals de tempel
van heidenen en van Joden,
is de kerk uit deze twee gevormd.
Christus, gij bracht de een en de ander bij elkaar,
als een gemeenschappelijke steen van beide,
aan U zij eer en glorie! Amen.

15. **Stirps Jesse** | *Trope bij Benedicamus Domino (a 2)*

Stirps lesse florigeram
germinavit virgulam
et in flore spiritus
quiescit paraclitus.
Fructum profert virgula
per quem vivunt secula.

Stirpis ex davitice
virga dicta mystice
que sic et sic floruit
et que florem protulit.

Virga lesse virgo est Dei mater.
Flos filius eius est cuius Pater, O,
huic flori preter morem edito
canunt chori sanctorum ex debito
Laus, laus et iubiliatio
potestas cum imperio
sit sine termino
celorum Domino.

De stam van Jesse
heeft een bloeiende tak voortgebracht,
en in de bloem rust
de troostvolle geest.
De tak draag een vrucht
waardoor de eeuwen voortgaan.

Als de symbolische tak
van de stam van David
die zozeer bloeit
en die haar bloem offert.

De tak van Jesse, dat is de maagd, moeder van God.
De bloem, dat is de zoon en zijn Vader, Oh,
voor deze bloem, voortgebracht op ongewone wijze,
zingen koren van heiligen vol plicht.
Moge eer, eer, en jubel,
met het rijk zijn
en zonder einde
voor de God der hemelen.

Ensemble Gilles Binchois

Sinds 1979 is Dominique Vellard de drijvende kracht achter Ensemble Gilles Binchois: meer dan 35 jaren van onderzoek en optredens hebben geleid tot een aanzienlijk aantal opnamen, met name van muziek uit de Middeleeuwen en de Renaissance.

In nauwe samenwerking met musicologen als Marie-Noël Colette, Wulf Arlt en Jean-Yves Hameline voerde Ensemble Gilles Binchois veel onbekend, Frans kerkelijk repertoire uit de tiende tot de negentiende eeuw uit. Ensemble Gilles Binchois is jaarlijks te gast in het festival 'Rencontres de Musique Médiévale du Thoronet' en heeft in samenwerking met dit festival een zomer-academie voor zangers opgericht.

De basisbezetting van Ensemble Gilles Binchois wordt gevormd uit zo'n vijftien musici, van wie velen studeerden aan de Schola Cantorum Basiliensis.

Dominique Vellard heeft een grote rol gespeeld in de opkomst en ontwikkeling van de 'Franse School' voor middeleeuwse muziek, met name in de nieuwe uitvoeringspraktijk van het gregoriaans, en hij heeft naam gemaakt als mediëvist.

Vanuit Vellards belangstelling voor muziek uit andere tradities, heeft Ensemble Gilles Binchois sinds ongeveer vijftien jaar projecten opgezet met musici uit India, Spanje, Engeland, Marokko en Iran. Vellard is ook actief als componist, waarbij zijn interesse voor monodie, polyfonie en mondelinge overlevering een grote rol speelt.

Als docent aan het Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse in Lyon en aan de Schola Cantorum Basiliensis onderwees Vellard menig Frans musicus in het middeleeuws repertoire.

❖ Die Schöpfung van Haydn

Il Gardellino o.l.v. Marcel Ponselee
Johan Van Cauwenberghe · recitant

donderdag 14 september · 20.00 - 21.30 uur

SINT LUTGARDISKERK, TONGEREN (B) · € 15 *

zondag 17 september · 16.30 - 18.00 uur

SINT JANSKERK · € 15

Joseph Haydn Die Schöpfung

Binnen drie jaar na de première in 1799 in Wenen is Haydns *Schöpfung* al in heel Europa uitgevoerd en geldt het als een van de grootste muzikale successen van die tijd. Speciaal voor dit festival heeft Marcel Ponselee hoogtepunten uit dit oratorium bewerkt voor twaalf musici: blazers en strijkers. De zeven dagen van het scheppingsverhaal volgens Genesis worden door Johan Van Cauwenberghe voorgedragen.

* optie: busvervoer van Theater aan het Vrijthof naar Tongeren v.v. (met speciaal busticket van € 8, reserveren verplicht), vertrek om 19.00 uur

❖ Tot Slot: Een Begin

SPECTRA
Filip Rathé · dirigent

zondag 17 september · 20.00 - 21.45 uur

THEATER AAN HET VRIJTHOF · € 22

Darius Milhaud La création du monde
Karel Goeyvaerts Zum Wassermann
Matthias Pintscher Bereshit

Voor het slotconcert van het festival keren we terug naar het begin. Of beter, benadrukt componist Pintscher, Een Begin, een van vele denkbare. *Bereshit* is het eerste woord van de Hebreeuwse Tora, en daarmee ook van het boek Genesis in het Oude Testament van het christendom. Vóór dit spectaculaire slot van het festival klinkt *Zum Wassermann*, onderdeel van Karel Goeyvaerts' opera *Aquarius*, een soort initiatieritueel bij het aanbreken van een nieuw astrologisch tijdperk. In diens geboortjaar gebruikte Darius Milhaud jazzelementen in zijn korte ballet *La création du monde*, gebaseerd op Afrikaanse scheppingsmythen.

Dit concert wordt opgenomen door Omroep MAX voor NPO Radio 4. Uitzending zal plaatsvinden op maandag 2 oktober 2017 vanaf 20.00 uur in het programma MAX Avondconcert.

MUSICA SACRA MAASTRICHT IS EEN COPRODUCTIE VAN Stichting Musica Sacra, Theater aan het Vrijthof Maastricht en Omroep MAX Radio 4; filmselectie i.s.m. Lumière.

DIRECTEUR BESTUURDER Jean Boelen, directeur Theater aan het Vrijthof Maastricht
PROGRAMMACOMMISSIE Jacques Giesen (voorzitter); Jos Leussink (adviseur); Russell Postema (Omroep MAX); Lieke Wijnia, Sylvester Beelaert en Fons Dejong (Musica Sacra Maastricht) RAAD VAN TOEZICHT Jean Jacobs, Eddy Klomp, Bas Huijser, Barbara de Heer en Michel Cobben

PROJECTLEIDING & FONDSWerving Fons Dejong MARKETING & PUBLICITEIT Hetty van Dongen PRODUCTIE Raf Meijers REDACTIE Philip Leussink, Jacinta Wetzler, Sylvester Beelaert en Fons Dejong VORMGEVING Philip Leussink UITBALIE Joyce Limpens-Paquay TECHNISCHE COÖRDINATIE Sander Rondon FACILITAIR Claire Dullens en Nandi Nijsten

SAMENWERKINGSPARTNERS Theater aan het Vrijthof, Omroep MAX, NPO Radio 4, Zuyd Hogeschool, Lumière Cinema Maastricht, philharmonie zuidnederland, Boekhandel Dominicanen, VIA ZUID, Toneelgroep Maastricht, Studium Generale

MUSICA SACRA MAASTRICHT wordt mede mogelijk gemaakt door Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Elisabeth Strouven Fonds, Stichting Kanunnik Salden Nieuwenhof, Fonds 21, Stichting Culturele Educatie Maastricht, Limburgs Festival Platform, Huis voor de Kunsten Limburg, VVV Maastricht, de Vrienden van Musica Sacra Maastricht en alle (concert-)locaties en samenwerkingspartners. De activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door anonieme giften van particulieren. MEDIAPARTNERS Omroep MAX, KRO-NCRV, Brava, L1, Media Groep Limburg, RTV Maastricht.

STEUN HET FESTIVAL Voor een bijdrage vanaf € 40 geniet u als Vriend van Musica Sacra Maastricht vele voordelen. Zie voor meer informatie en aanmelding www.musicasacramaastricht.nl/vriend.

STICHTING MUSICA SACRA Vrijthof 47, 6211 LE Maastricht
info@musicasacramaastricht.nl • www.musicasacramaastricht.nl
f facebook.com/MusicaSacraMaastricht • t @FestivalMSM | #MSM2017

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

theater
aan het vrijthof

Gemeente Maastricht

provincie limburg

HUIS VOOR
DE KUNSTEN
LIMBURG

FONDS 21

Lumière

Zuyd
Hogeschool

ZU
YD

SPHINKWARTIER

